

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 317/2022-20

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a zo sudcov Libora Duľa a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľiek [REDACTED]

[REDACTED], zastúpených advokátom Mgr. Petrom Troščákom, Hlavná 50, Prešov, proti uzneseniu Okresnej prokuratúry Košice II č. k. 1 Pn 59/21/8803 z 20. októbra 2021 a upovedomeniu Krajskej prokuratúry v Košiciach č. k. 4 Kn 235/21/8800 z 20. decembra 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľiek a skutkový stav veci

1. Sťažovateľky sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 4. februára 2022 domáhajú vyslovenia porušenia základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozhodnutím Okresnej prokuratúry Košice II (ďalej len „okresná prokuratúra“) č. k. 1 Pn 59/21/8803 z 20. októbra 2021 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“) a upovedomením Krajskej prokuratúry v Košiciach (ďalej len „krajská prokuratúra“) č. k. 4 Kn 235/21/8800 z 20. decembra 2021 (ďalej len „napadnuté upovedomenie“). Sťažovateľky navrhujú, aby ústavný súd napadnuté rozhodnutie a upovedomenie zrušil a vec vrátil okresnej prokuratúre a krajskej prokuratúre na ďalšie konanie, aby im zakázal pokračovať v porušovaní označených práv, aby priznal sťažovateľkám finančné zadostučinenie a náhradu trov.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že [REDACTED] (ďalej aj „sťažovateľka v 1. rade“) podala orgánom činným v trestnom konaní trestné oznámenie pre odcudzenie finančných prostriedkov [REDACTED] [otec maloletej sťažovateľky (ďalej len „podozrivý“)] z účtu, ktorého vlastníčkou je jej maloletá dcéra [REDACTED]. Vyšetrovatelka Okresného riaditeľstva Policajného zboru Košice, odboru kriminálnej polície, 3. oddelenia vyšetrovania (ďalej len „vyšetrovatelka“) uznesením ČVS: ORP-47/3-VYS-KE-2021 zo 17. marca 2021 (ďalej len „uznesenie vyšetrovatelky“) trestné oznámenie sťažovateľky v 1. rade odmietla podľa § 197 ods. 1

písm. d) Trestného poriadku. O sťažnosti podanej proti tomuto uzneseniu rozhodla okresná prokuratúra napadnutým rozhodnutím, ktorým ju podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku ako nedôvodnú zamietla. Sťažovateľka v 1. rade žiadala krajskú prokuratúru o preskúmanie zákonnosti postupu a napadnutého rozhodnutia okresnej prokuratúry a jej žiadosť bola vybavená napadnutým upovedomením krajskej prokuratúry ako nedôvodná.

3. Okresná prokuratúra v napadnutom rozhodnutí konštatovala, že postup vyšetrovateľky nebol v rozpore s ustanoveniami Trestného poriadku, neboli zistené pochybenia, ktoré by mali vplyv na konečné rozhodnutie vo veci. Okresná prokuratúra odkázala na uznesenie vyšetrovateľky, s ktorého dôvodmi sa stotožnila, a uviedla, že neboli naplnené obligatórne znaky skutkovej podstaty trestného činu krádeže podľa § 212 ani podľa iného ustanovenia osobitnej časti Trestného zákona. Toho času prebieha rozvodové konanie a konanie o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov a z vykonaného dokazovania je zrejmé, že podozrivý zriadil účet v banke a ako majiteľa účtu uviedol svoju maloletú dcéru len preto, aby využil zľavu z ceny balíka služieb, resp. oslobodenie od mesačných poplatkov za vedenie účtu. Tento účet bol a je určený pre jeho vlastné potreby, čo vyplýva z výpisu z účtu. Z neho je zrejmé, že sa na ňom nenachádzajú finančné prostriedky adresované maloletej, ale pravidelne sa opakujúce príjmy od zamestnávateľa, Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny a rôzne výdavky. Aj keď predmetný účet zriadil podozrivý na meno svojej dcéry, nebol zriadený pre ňu, resp. aby jej tam ukladal a sporil finančné prostriedky. Na tento účel dcére založil sporiaci účet, na ktorý jej odkladá prostriedky. Sťažovateľka v 1. rade o zriadení účtu počas spolužitia s podozrivým mala vedomosť, keďže oprávnenými osobami k nemu sú obaja rodičia. K námietke o nedostatočnom dokazovaní a o nesprávnom závere okresná prokuratúra odkázala na tzv. procesnú samostatnosť vyšetrovateľa, na zásadu náležitého zistenia skutkového stavu veci a na prípustnosť vypočutia osôb k trestnému oznámeniu pred začatím trestného stíhania. Vyšetrovateľka zabezpečila listinné dôkazy a vypočula podozrivého podľa § 196 ods. 2 Trestného poriadku. Okresná prokuratúra spomenula aj možnosť uplatnenia majetkovoprávných nárokov voči manželovi, resp. výživného v civilnom konaní na súde.

4. Krajská prokuratúra konštatovala prítomnosť rovnakých dôvodov a odkazov na rozhodovanie v iných veciach ako v skoršej sťažnosti. Nezistila žiadne právne relevantné skutočnosti spôsobilé revidovať vydané rozhodnutia orgánov činných v trestnom konaní, nemožno im nič vyčítať, spĺňajú obsahové náležitosti uznesenia, boli riadne doručené. Krajská prokuratúra odkázala na ich obsah bez potreby opakovania tých istých skutočností. Uznesenie vyšetrovateľky považovala za odôvodnené a zákonné, správne postupoval aj prokurátor okresnej prokuratúry. Z hľadiska súladu s § 2 ods. 10 a 12, § 196 ods. 2 Trestného poriadku vyšetrovateľka realizovala výsluch podozrivého a zabezpečila listinné podklady od príslušnej bankovej inštitúcie. Konala tak v medziach § 196 ods. 2 Trestného poriadku a po zistení skutkového stavu v rozsahu nevyhnutnom na rozhodnutie rozhodla o trestnom oznámení zákonom zodpovedajúcim spôsobom. Podozrivý od počiatku založil bežný účet fyzickej osoby len pre vlastnú potrebu, na ktorom boli pravidelne realizované pohyby. Dôvod založenia účtu vysvetlil a podmienky príslušnej banky takú možnosť dovoľovali. Za tejto situácie nie je namieste kriminalizovať také konanie podozrivého. Pre potreby maloletého dieťaťa ako otec založil aj sporiaci účet ako investičné sporenie v prospech dcéry, ktoré realizuje. Namieste je záver, že nedošlo k „prisvojeniu si cudzej veci zmocnením“ v rozsahu a spôsobom, ktorý vyžaduje naplnenie § 212 ods. 1 Trestného zákona. Napokon krajská prokuratúra zvýraznila kompetenciu orgánov činných v trestnom konaní nezávisle od vôle a požiadaviek oznamovateľa

posúdiť, či skutok alebo opísaný skutkový dej napĺňa pojmové znaky skutkovej podstaty trestného činu. Nezistila dôvod na prijatie opatrení v rozsahu svojej pôsobnosti a žiadosť z toho dôvodu odložila.

II.

Argumentácia sťažovateľiek

5. Sťažovateľky v ústavnej sťažnosti proti napadnutému rozhodnutiu argumentujú, že jeho odôvodnenie je nedostatočné, založené je na tom istom všeobecnom závere ako uznesenie vyšetrovateľky, je nezákonné, nelogické, je založené na nesprávnom právnom posúdení, je v rozpore s právnymi závermi krajskej prokuratúry a Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) v otázke krádeže finančných prostriedkov z účtu maloletého dieťaťa zo strany rodiča. Nedošlo k náprave nezákonného stavu a došlo k zmareniu vyšetrovania. Vyšetrovanie nemôže byť označené za účinné, nesmerovalo k objasneniu skutkového stavu, neboli zabezpečené dôkazy týkajúce sa výberov prostriedkov a ich výšky na určenie rozsahu krádeže.

6. Napadnuté rozhodnutie a napadnuté upovedomenie boli vydané predčasne, vychádzajú z nedostatočne zisteného skutkového stavu a nesprávneho právneho posúdenia k otázke vlastníckeho práva k finančným prostriedkom, sú zmätočné, ústavne neudržateľné. Nesprávne, tendenčne a v neprospech sťažovateľky v 1. rade orgány činné v trestnom konaní vyhodnotili obstarané dôkazy. Táto vec týkajúca sa vlastníckeho práva maloletého dieťaťa bola podcenená a devalvovaná na bezvýznamnú. Nebolo reagované na námietky v súvislosti s obdobnými vecami a závermi krajskej prokuratúry a generálnej prokuratúry predstavujúcimi ustálenú rozhodovaciu prax. Ide preto o svojvôľu okresnej prokuratúry a krajskej prokuratúry ako podriadených prokuratúr.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľiek predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a popri zisťovaní, či obsahuje zákonom požadované náležitosti, skúmal, či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

III.1. K porušeniu základného práva napadnutým rozhodnutím okresnej prokuratúry:

8. Vo vzťahu k sťažovateľkami napadnutému rozhodnutiu okresnej prokuratúry ústavný súd konštatuje, že v zmysle princípu subsidiarity zakotveného v čl. 127 ods. 1 ústavy poskytuje ústavný súd v konaní podľa uvedeného článku ochranu základným právam alebo slobodám fyzických osôb a právnických osôb za podmienky, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je teda rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom ochranu základným právam a slobodám poskytuje v zmysle ústavy primárne všeobecné súdnictvo a ústavný súd až subsidiárne.

9. Sťažovateľka v 1. rade podala vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu okresnej prokuratúry žiadosť o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodovania, o ktorej konala krajská prokuratúra

v zmysle príkazu generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) č. 11/2019 z 28. novembra 2019 účinného od 1. januára 2020 (ďalej len „príkaz“). Podľa čl. 1 príkazu tento príkaz upravuje postup prokurátora pri vybavovaní podania, ktorým sa podávateľ domáha preskúmania zákonnosti rozhodnutia vydaného v predsúdnom konaní alebo preskúmania zákonnosti postupu prokurátora v predsúdnom konaní vrátane postupu spočívajúceho v preskúmaní postupu policajta v priebehu vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania podľa Trestného poriadku alebo odstránenia prieskumov prokurátora v predsúdnom konaní a ktoré nie je možné považovať za opravný prostriedok alebo iné podanie podľa Trestného poriadku.

10. Príkaz je vyjadrením osobitného oprávnenia generálneho prokurátora podľa § 10 ods. 2 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“) vydávať príkazy, pokyny a iné služobné predpisy, ktoré sú záväzné pre všetkých prokurátorov, právnych čakatel'ov prokuratúry, asistentov prokurátorov a ostatných zamestnancov prokuratúry. Také oprávnenie má osobitnú povahu vo vzťahu k ostatným inštitútom zákona o prokuratúre a keďže je príkaz pre prokurátorov záväzný, je postup podľa neho (čl. 6 ods. 4 príkazu spolu s nadväzujúcimi ustanoveniami zákona o prokuratúre) právnym prostriedkom na ochranu základných práv a slobôd podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

11. Sťažovateľka v 1. rade teda využila možnosť podania prostriedku na ochranu svojich práv a práv maloletej sťažovateľky, ktorým sa mohla domáhať preskúmania napadnutého rozhodnutia okresnej prokuratúry. Krajská prokuratúra o tomto prostriedku konala, výsledkom čoho je napadnuté upovedomenie.

12. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť sťažovateľiek v časti namietajúcej porušenie označených práv napadnutým rozhodnutím okresnej prokuratúry odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

III.2. K porušeniu základného práva napadnutým upovedomením krajskej prokuratúry:

13. Sťažovateľky v ústavnej sťažnosti namietajú porušenie svojho základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením okresnej prokuratúry a napadnutým upovedomením krajskej prokuratúry, ktorými boli posúdené ako nedôvodné námietky sťažovateľky v 1. rade smerujúce proti uzneseniu vyšetrovateľky, ktorá odmietla trestné oznámenie. Podstata ústavnej sťažnosti sťažovateľiek v konečnom dôsledku súvisí s ich nespokojnosťou s výsledkom vybavenia trestného oznámenia.

14. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Takým orgánom môže byť aj prokuratúra. Súčasťou základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je nepochybne aj právo dotknutej osoby požiadať o ochranu svojich práv príslušné orgány prokuratúry, žiadajúc, aby prokuratúra uplatnila svoju právomoc vyplývajúcu z osobitného predpisu.

15. Ústavný súd nie je prieskumným súdom a jeho úlohou nie je suplovať orgány verejnej moci, ktorým prislúcha interpretácia zákonov v rámci ich právnym poriadkom upravenej pôsobnosti a právomoci. Z ústavného postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať len také

rozhodnutia orgánov verejnej moci, prostredníctvom ktorých došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, resp. také, kde k porušeniu základného práva alebo slobody došlo v konaní, ktoré vydaniu samotného rozhodnutia predchádzalo. Skutkové a právne závery príslušného orgánu verejnej moci môžu byť teda predmetom kontroly vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (porov. I. ÚS 12/05, II. ÚS 410/06, III. ÚS 119/03, IV. ÚS 238/07).

16. Právo fyzickej osoby na začatie trestného konania proti označenej osobe na základe podaného trestného oznámenia nepatrí medzi základné práva alebo slobody podľa druhej hlavy ústavy a ani ho nemožno odvodiť z niektorého zo základných práv alebo slobôd. Ústavný súd ešte dodáva, že právo na vznesenie obvinenia a trestné stíhanie inej osoby na základe podaného trestného oznámenia alebo na podanie obžaloby na súde prokurátorom nie je súčasťou základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (m. m. II. ÚS 42/00, II. ÚS 238/02, III. ÚS 198/03, II. ÚS 28/06). Uvedený článok ústavy garantuje ochranu pred protiústavným postupom orgánov verejnej moci v konaniach, v ktorých sa rozhoduje o subjektívnych právach fyzických osôb alebo právnických osôb.

17. Ústavný súd tak zotrúva na doktrínu, podľa ktorej trestné konanie predstavuje vzťah medzi páchatelom a štátom, a teda nie je ústavne zaručené právo tretej osoby (oznamovateľa, poškodeného), aby iná osoba bola stíhaná a odsúdená. Vzhľadom na uvedené zachováva ústavný súd zásadu zdržanlivosti, pokiaľ ide o preskúmvanie rozhodnutí orgánov činných v trestnom konaní prijatých v ranných fázach trestného konania.

18. V minulosti sa ústavný súd v niektorých prípadoch odklonil od tejto štandardnej doktríny, podľa ktorej trestné konanie predstavuje vzťah medzi páchatelom a štátom a ústava negarantuje právo tretej osoby, aby iná osoba bola stíhaná a odsúdená. Avšak treba zároveň povedať, že k dôslednému preskúvaniu výsledkov realizovanej trestnoprávnej ochrany pristúpil vo výnimočných prípadoch vzťahujúcich sa na akty dotýkajúce sa telesnej a duševnej integrity jedinca a ďalších základných hodnôt a esenciálnych aspektov súkromného života (pozri napr. III. ÚS 194/06), predovšetkým v prípadoch najzávažnejších trestných činov, ktoré sú svojou povahou spôsobilé zasiahnuť do práva na ľudskú dôstojnosť a do osobnostných práv jednotlivcov, napr. trestný čin obchodovania s ľuďmi (pozri napr. nález ústavného súdu č. k. III. ÚS 759/2017 z 5. februára 2019).

19. S prihliadnutím na zásadu zdržanlivosti môže ústavný súd na podklade sťažnosti poškodeného zasiahnuť do rozhodnutia orgánu činného v trestnom konaní vydaného v tzv. prípravnom konaní len v prípade flagrantného pochybenia orgánu činného v trestnom konaní s intenzívnymi pretrvávajúcimi následkami pre poškodeného. V prípade sťažovateľiek však o takýto závažný prípad nejde, o porušení už označeného práva sťažovateľiek by bolo možné uvažovať len za okolností, že by orgány činné v trestnom konaní nevenovali trestnému oznámeniu sťažovateľky v 1. rade pozornosť, ktorú vyžaduje zákon.

20. V danom prípade orgány činné v trestnom konaní po zadovážení označených podkladov a zvážení všetkých okolností prípadu dospeli k záveru, že skutok, ktorý bol predmetom trestného oznámenia sťažovateľky v 1. rade, nenaplnia definičné znaky trestného činu. Ústavný súd už konštatoval, že skutok (alebo určitý dej, ktorý sa odohral) sa nestáva trestným činom len preto, lebo ho za trestný čin označí oznamovateľ. Samotné posúdenie, či skutok naplnia alebo nenaplnia

definičné znaky trestného činu (§ 8 Trestného zákona), resp. či sú prítomné okolnosti vylučujúce jeho protiprávnosť ako jeden z definičných znakov trestného činu, je plne v kompetencii orgánov činných v trestnom konaní. Každý má síce zákonný nárok na to, aby sa jeho podaniami, návrhmi a sťažnosťami kompetentné orgány zaoberali a aby ich vybavili, avšak nikto nemá nárok na to, aby výsledok tohto vybavenia zodpovedal jeho predstave (III. ÚS 173/2018).

21. V napadnutom upovedomení sú prezentované právne závery opierajúce sa o skutkové zistenia, ktoré podľa názoru ústavného súdu v zásade korešpondujú s vykonaným dokazovaním. Odôvodnenie napadnutého upovedomenia nijako nesignalizuje ľubovôľu rozhodovania, keďže jasne prezentuje náhľad krajskej prokuratúry na dovtedajší postup orgánov činných v trestnom konaní, na relevantné dôkazy a na ich náležité vyhodnotenie smerujúce k skutkovému záveru, že podozrivý založil účet síce na meno maloletej sťažovateľky, avšak pre vlastnú potrebu z dôvodu vyhnutia sa poplatkom. Sťažovateľky k tomu predkladajú vlastné hodnotenie vyšetrovateľkou zabezpečených podkladov, namietajú nedostatočné zistenie skutkového stavu a nesprávne právne posúdenie, čím ústavný súd stavajú do pozície ďalšej inštancie, ktorá má rozhodnúť o dôvodnosti ich tvrdení. Ústavný súd považuje v tomto zmysle napadnuté upovedomenie za nearbitrárne, zrozumiteľné a bez zjavných logických rozporov, preto nie je dôvod na prehodnocovanie skutkových a právnych záverov.

22. Orgány činné v trestnom konaní v globále postupovali pri vyšetrovaní trestnej činnosti tak, aby bol náležite zistený skutkový stav, teda efektívne. Ústavný súd je preto toho názoru, že z hľadiska materiálnej ochrany ústavnosti sťažovateľkami vyčítaný nedostatok (opomenutie vyhodnotenia relevancie prezentovanej rozhodovacej praxe) možno kvalifikovať ako pochybenie, ktoré nemalo flagrantný charakter, teda ústavnoprávnu relevanciu.

23. Krajská prokuratúra, rovnako ako ani pred ňou okresná prokuratúra a vyšetrovateľka síce priamo neuviedli, prečo rozhodovacia prax prokuratúry predložená sťažovateľkou v 1. rade nie je v posudzovanej veci relevantná, čo možno vnímať ako určitý nedostatok odôvodnenia. Z odpovede krajskej prokuratúry, že žiadosť je nedôvodná, je však možné nepriamo vyvodiť, že pri poukazovanej rozhodovacej praxi prokuratúry nešlo o obdobné veci. Zistený nedostatok odôvodnenia mu čiastočne uberá na jeho presvedčivosti, ale nedosahuje intenzitu porušenia označeného základného práva. Napadnuté upovedomenie nemusí obsahovať detailnú odpoveď na všetky námietky sťažovateľky v 1. rade.

24. Skutočnosť, že sťažovateľky sa s názorom krajskej prokuratúry nestotožňujú, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého upovedomenia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu a inú právnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že orgán verejnej moci nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a s právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka na súdnu ochranu a aj na spravodlivé súdne konanie (m. m. IV. ÚS 112/05, I. ÚS 117/05). Z ústavnoprávneho hľadiska preto niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého upovedomenia, ktoré je dostatočne odôvodnené a vychádza z aplikácie relevantných právnych všeobecne záväzných právnych predpisov.

25. Vychádzajúc z uvedených dôvodov, ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť, konštatujúc, že niet žiadnej spojitosti medzi sťažovateľkami uvedeným napadnutým upovedomením krajskej prokuratúry a namietaným porušením základného práva sťažovateľiek na inú právnu ochranu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. júna 2022

Ladislav Dudíťš
predseda senátu